

Asia: VN/26656/2022

Lausuntopyyntö: Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta ja laiksi rikoslain 46 luvun muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta. Samalla kumottaisiin nykyinen laki kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta. Lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavan rikoslain 46 luvun sääntelyä. Esityksessä on kyse kansallisesta täydentävästä sääntelystä, joka on tarpeen kaksikäyttötuotteiden vientiä, välitystä, teknistä apua, kauttakulkua ja siirtoa koskevan unionin valvontajärjestelmän perustamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisen tueksi.

Vientivalvonta-asetuksessa (EU 2021/821) kaksikäyttötuotteella tarkoitetaan tuotetta, jota voidaan käyttää sekä siviili- että sotilastarkoituksiin. Kaksikäyttötuote voi olla fyysinen tuote tai aineeton tuote, kuten ohjelmisto.

Ammattikorkeakoulujen näkökulmasta EU:n vientivalvonta-asetusta on erittäin vaikea soveltaa erityisesti aineettomien kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan osalta, vaikka käsittelyssä oleva lakiesitys selkeyttää sääntelyä jossain määrin. Vientivalvonta-asetuksen 8 artiklan mukaan toiminnanharjoittajan tulee hakea vientilupa tai ilmoittaa valvovalle viranomaiselle, jos tekninen apu tunnistetaan vientirajoitusten piiriin kuuluvaksi kaksikäyttötuotteeksi. Lakiesitys selkeyttää tätä määrittelemällä 4 § toimivaltaisen viranomaisen ja valvovan viranomaisen huomioiden myös aineettoman avun. Näiden lisäksi lakiesityksen 11 § ja 12 § määrittelevät mahdollisuuden saada ennakkotieto ja tehdä valvonnanalaisuustiedustelu, mikä helpottaa ratkaisujen tekemistä tunnistetuissa tapauksissa.

Vientivalvonta-asetuksen vaatimus lakiesityksen tarkennuksineen asettaa tutkimustoimijoille vaikeasti toteutettavan vaatimuksen tunnistaa aineeton tuote (tekninen apu, teknologia, ohjelmisto)

vientirajoitusten alaisiksi kaksikäyttötuotteiksi asetuksen artiklan 4 mukaisesti. Arene toivoo, että lainsäädännöllä voidaan vielä selkeyttää prosesseja kaksoiskäyttötuotteiden tunnistamisen osalta sekä tarjota tutkimusorganisaatioille selkeät ohjeistukset ja tuki tuotteiden tunnistamista ja siihen liittyvää prosessia varten.

Ylönen Nina
Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry